

Leħen is-Socjetà Mużikali
San Lawrenz
Belt Vittoriosa A.D. 1883

Welcome to BeBirgu!

BeBirgu

BeBirgu is Birgu's newest place to be!
Situated in the completely renovated
SAN LAWRENZ Band Club at the Victory Square.

BeBirgu welcomes you every day of the year
for drinks and great food
served in a European Brasserie setting
with a nice lounge style open air patio.

BeBirgu, San Lawrenz Band Club
Victory Square, Birgu

Tel: 77220077 | E-mail: Ed@bebirgu.com

Olde City Pub
is the Best

Restaurant, Take Away & Pizzeria

Prop. Michael Darmanin

99, St Lawrence Street, Vittoriosa

Tel: 21 663 614

Fava Woodworks Co. Ltd.

KW 17B, Corradino Industrial Estate, Paola

Tel: 2182 7650

Manufacturers of all types of Wooden Mouldings

*Showrooms at the Factory and
80, St. Joseph High Road, Hamrun*

SPECIAL PRICES FOR FURNISHED FLATS OWNERS

**Unlimited Designs...
...Within Your Budget**

Traditional, Classic & Modern Frames

- Swept Frames
- Customised Mirrors
- Prints
- Paintings
- Photos
- Posters
- Canvas / Stretching
- Mount Cutting
- Certificates & Diplomas
- Local & Foreign Artists
- Museum Glass
- Contract Works Undertaken
- Professional & Efficient Service Guaranteed
- Interior Designers Are Welcome

Specialising in Made-To-Measure Framing

Opening Hours:

Monday To Friday From 7:00am Till 2:00pm

Saturdays By Appointment

www.gemelliframming.com

GEMELLI
FRAMMING

With Over 30
Years Experience

Contact Ray Or
Marianne
On 21 412 124
Or 99 495 263
Email: gemelliframming@gmail.com

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

Messagg tal-President

Bjorn Callus

Normalment, ix-xhur ta' Jannar u Frar ikunu l-iktar xahrejn kwieti fis-sena. Pero` jkollu nammetti li din is-sena dawn kienu mimlja attivita` u xogħol, u wieħed jista' jissoponi kif ix-xhur li ġejjin ser ikunu mimljin iktar minn dawn li ghaddew. Il-ftuh tal-Festi biċċentinarji kien wieħed pozittiv ghall-ahhar, b'festa meqjusa, organizzata tajjeb hafna, fejn kolloks irnexxa sal-inqas dettall. Dan ir-riżultat ma kienx wieħed ta' fortuna, iżda warajh kien hemm ammont kbir ta' laqgħat, diskussionijiet u hsieb. Hu fatt li meta tipprepara jkollok l-ahjar riżultat, u huwa dan li qed jagħmel il-Kumitat ta' dawn il-festi, li jien ukoll nagħmel parti minnha. Nassigurakom lix-xhur li ġejjin ser ikunu b'iktar impenji u appuntamenti, u fuq kolloks festi li jagħmlu gieħ lill-Parrocċċa tagħna u lill-Beltna.

Fis-Socjetà tagħna x-xogħol baqa' ghaddej ġmielu. Nieħu gost nara grupp ta' membri tal-kumitat li niltaqqu kull nhar ta' Sibt sabiex navvanzaw fil-hidma tagħna, u hafna drabi xi darba jew darbejnej ohra fost il-ġimħa. Meta tara x-xogħol tiela, tibda tieħu gost u timtela' b'iktar entuż-jażmu. Il-proġetti li ppjanajna ghall-matul din is-sena mexxin b'ritmu sabih, u nemmen bis-shieħ li meta naslu biex naraw ir-riżultat tax-xogħol ta' din is-sena, ser nkunu sodisfatti. Imma rridu nkomplu nahdmu, għax b'hekk biss naslu.

Fi Frar kellna wkoll il-Laqgħa Generali Annwali tas-Socjetà, fejn ippruvajna format qđid li jidher li jista' jagħti l-frott tiegħu hekk kif attendew iktar nies mis-soltu. Hadt gost ukoll bl-inizjattiva li jsiru prezentazzjonijiet waqt li jinqraw ir-rapporti sabiex dawk preżenti jkunu jistgħu jseggwu u barra minn hekk tidher ukoll il-professionalita` ta' xogħol is-Segretarju u l-Kaxxier. Kien il-gost tiegħi li nisma l-bandisti u l-membri jistaqsu mistoqsjiet biex ikunu iktar informati, imma ma nistax ma nsemmix li l-ikbar sodisfazzjon kien ir-ringrażżament li ta' l-Kumitat tas-Socjetà lil-tliet veterani fil-każin, li rrīraw mill-Kumitat is-sena li ghaddiet; Lorry Farrugia, Oscar Adami u Giovann Pisani. Dawn haqqhom l-ikbar apprezzament ghax-xogħol li wettpu, u propju dan li xtaqna nagħmlu bhala Kumitat; li nuru l-apprezzament tagħna u nirringrażżjawhom flimkien mal-membri u l-bandisti tagħna.

F'dawn ix-xahrejn ser inkunu qed niċċelebraw il-Festi tal-Ġimħa l-Kbira u l-Għid il-Kbir, fejn għal darb oħra s-Socjetà tagħna tkun qed tieħu sehem b'mod komplet u centrali. Il-Banda Vittoriosa San Lawrenz bis-servizzi tagħha ser tpaxxi lid-dilettanti tal-Ġimħa l-Kbira permezz tal-marċi funebri, u lill-eluf ta' Maltin bil-marċi brijużi u valxi fl-Irxoxt. Bhal dejjem, Banda armata, soda u bilanċjata, mingħajr ma niskapriċċaw bandisti

kif jagħmel haddiehor. Irid partikolarment n irrimarka l-programmi li ser isir f'Hadd il-Palm fil-ghodu, li hu m-tella' totalment mill-ba n-disti u l-allievi tagħna flimkien ma' dawk tal-Għaqda Mužikali San Ĝużepp tal-Kalkara. Hu ferm sabiħ li nattendu u nagħtu l-appoġġ lil dawn it-tfal u żgħażaq li jaġħmlu xhur jistudjew u jippreparaw għalihi. Kif jaf kulħadd, kważi immeddatament wara l-Għid il-Kbir, fil-Birgu ser ikun qed jingħibed film tal-aqwa livell. Dan ser iwassal biex il-hwienet kollha talkummerċ, inkluż il-każin, ser jagħlqu għal xi żmien. Fil-waqt li nassigura lill-bandisti, membri u lil dawk kollha li jiffrekwentaw il-każin li din ser tkun biss sitwazzjoni ta' fit-tiem, nappella wkoll lill-poplu Vittoriosan biex jifhem is-sitwazzjoni u l-inkonvenjenza li ser tinholoq għaliex fl-ahhar mill-ahhar ser tibbenifika Beltna li tant nhobbu. Dawn it-tip ta' avvenimenti ikomplu jgħollu l-livell tal-Birgu, u jkomplu jaġħmluna uniċi fi għżej. Nħossni kburi li Beltna attirat din il-produzzjoni, u nemmen li kull Vittoriosan għandu jħossu l-istess. L-aktivitajiet socjali fi hdan is-Socjetà tagħna għaddejji b'ritmu tajjeb, u sinċeramente qed nieħu gost b'dak li qed jirnexxiela noffru. Hu ta' sodisfazzjon ukoll li dejjem nara nies godda jingħaqdu magħna, fil-waqt li rnexxiela nżidu n-nies li jattendu u nżommuhom. Bhala Socjetà nemmnu hafna fil-kwalita` li rridu nagħtu waqt dawn l-aktivitajiet, u din ir-riċetta qed tkun ta' success, hekk kif diversi drabi jkollna kontra qalbna nirrifutaw iktar bookings ghax nkunu l-ħaqna l-kapaċċita` massima tagħna, li tkun determinata mil-lok tal-aktivita`. Dawn l-aktivitajiet ser jibqgħu għaddejji b'ritmu tajjeb, perjodikament, ghax apparti li huma importanti bhala fund raising, huma wkoll l-opportunita` għalina li niltaqqu mal-membri, bandisti u hbieb f'atmosfera familjari fejn wieħed jista' jissoċjalizza u jirrilassa mal-hbieb. Huwa biss bl-ghajnejha tagħkom, f'dan il-każ-żebi bl-aktivitajiet, li bhala Kumitat nistgħu nkomplu għaddejji bir-ritmu tajjeb li qbadna.

Fuq nota ta' konklużjoni, nappella lill-poplu Vittoriosan biex jipparteċċiepa fl-aktivitajiet interni u esterni relatati mal-Festi tal-Ġimħa l-Kbira u l-Għid. L-interess minn dawk involuti qiegħed hemm, u dan l-interess għandu jkun apprezzat imqar bl-attendenza ta' kulħadd. Minn qalbi nawgura l-Għid it-Tajjeb lill-qarreja kollha. Tislijet.

Werrej

Messagg tal-President.....	3
‘Ahna ma niddejqu mmorru mkien’ ..5	
Mument ta' riflessjoni.....6	
Il-bidu u l-iż-żvilupp tal-purċiessjoni.....7	
Attivitajiet bir-ritratti.....8/9	
Tagħrif mill-kċina.....10	
Antonio Carlos Gomes.....11	
Wiċċ imb'wiċċ	
ma' Jason Saliba.....12/13	
Attivita' Mejju – Ĝunju 2020.....14	

Editur

Simon Farrugia

Riklam

John Attard
Simon Farrugia
Lawrence V. Farrugia

Proof Reading

Bjorn Callus

Ritratti

Melvin Degiorgio
Noel Gauci
Lawrence Parascandolo
Elton J. Randich
Gabriel Treeby Coleiro
Andre Xuereb

Ritratt Faċċata

Mument mill-purċiessjoni tal-Ġimħa l-Kbira b'Palazzo Huesca fl-isfond

Stampat

BONNICI'S PRESS Est. 1924

36, Triq San Pawl, Valletta
Tel: 2122 4607 Mob: 9987 0603
E-mail: emibonnici@gmail.com

PJAZZA REGINA VALLETTA

Everybody's Centrepiece

DELICATA
Family Winemaker
Since 1907

‘Ahna ma niddejqu mmorru mkien’

minn Simon Farrugia

Wara li kif kulhadd jaf il-ftuh tal-festi fl-ewwel Hadd ta' Jannar thassru minhabba l-mewt tal-Kardinal Vittoriosan u Patrun tas-Socjeta' Prospero Grech, nhar il-Hadd 2 ta' Frar sar il-ftuh ufficċċiali tal-Festi tal-200 sena mit-twaqqif tal-Kolleġġjata. Il-Banda tagħna hadet sehem attiv permezz ta' marċ fejn ilqajna lill-Kardinal mill-Għana Peter Turkson li kien il-mistieden distint għal din l-okkażjoni unika ghall-Parroċċa tagħna. Kienet ġurnata festiva fejn kolloks mexa skont il-pjan u kont titghaxxaq tara l-Kolleġġjata mimilja daqs bajda ghall-Pontifikal Solenni. Kemm hawn min jixtieq jimla' 1-Knisja tiegħu b'dak il-mod ghall-Pontifikal tal-Festa u mhux l-ewwel erba' bankiċċiet biss. Fl-era tal-lum it-televiżjoni u r-ritratti jikxfu kollox.

B'hekk għal darb' oħra, l-Banda tal-Birgu tat is-sehem tagħha f'avveniment kbir u importanti ghall-Parroċċa tagħna. Ahna bhala Socjeta' Mužikali dejjem konna u ser nibqghu fċċentru tal-attivita' fil-Parroċċa tagħna. Ahna r-ruh tal-hajja soċjali tal-Belt Vittoriosa. Huwa għalhekk li nattendu kullimkien b'wiċċena minn quddiem mingħajr ebda biża' jew ġħira għaliex xejn ma jħammr ilna wiċċena. Ghax dejjem konna fuq in-naha tas-sewwa. Ghax qatt m'ghamilna kundizzjonijiet lil haddiehor dwar l-attendenza tagħna. Ahna kburin b'dak li nagħmlu ghax għandna biex. Min ihossu skomdu bil-preżenza tagħna għandu problema kbira ghax ahna nkunu kullimkien. Ghax ahna l-Banda tal-Parroċċa u l-Banda tal-Birgu.

Ix-xhur li ghaddew, dawk li hafna jikkunsidraw bhala kwieti,

ghalina kienu t'attività kontinwa. Diversi laqghat, attivitajiet soċċiali u xogħol f'Palazzo Huesca. Fil-fatt bħalissa għaddejjin b'diversi proġetti fejn ninsab kuntent li kollex jinsab miexi skont il-pjan.

Kellna wkoll il-Laqgħa Generali Annwali fejn fiha ġie ppreżżentat ir-Rapport Amministrattiv u dak

Finanzjarju fejn din is-sena rajna żieda fl-attendenza u għalhekk dan jaġi tgħid lu. Għalhekk dan jaġi tgħid lu. Għid u kienet ġurnata qabel is-Socjeta' tagħna ser tkun qed tipparċċiepa fil-Programm ‘In Cruce Vita’ fi Pjazza Teatru, programm tas-Società Filarmonica Nazionale La Valette. Imbagħad ikun immiss l-impenn doppju tal-Ġimħa l-Kbira bi Programm u akkumpanjament mal-purċiessjoni u Hadd il-Għid, hekk kif il-Banda tal-Birgu tferrah lill-eluf ta' Maltin u barranin li jżuru l-Belt tagħna għal din l-akbar festa tal-Knisja Kattolika. Kburin li minn dejjem ippartċipajna f'dawn il-festi, anzi matul iż-żiedi kif tistgħu taraw zidna l-impenn tagħna. Fil-fatt ‘il hinn mill-Banda, f'Palazzo Huesca jkollna wkoll il-wirja ‘Getsemani’.

Marbut ma' dawn il-festi matul il-ġimħat li ghaddew kellna diversi laqghat imsejha mill-Għaqda Każini tal-Banda dwar iż-żiedi fis-sussidju lill-baned li jdoqqu fil-Ġimħa l-Kbira u Hadd il-Għid u li jonfqu eluf kbar ta' ewro. Id-diskussionijiet għadhom għaddejjin minkejja li huwa ċar li mill-Awtoritajiet Ekklesiastici hemm nuqqas kbir t'apprezzament għal dak li jagħmlu l-baned f'dawn il-festi. Ahna dejjem lesti għal kull azzjoni li l-Ġħaqda permezz tal-vot tal-membri tagħha tiddeċċiedi li tagħti. Nemmu li l-affarijiet ma jistgħux jibqghu sejrin hekk, fejn jekk nieħdu l-każ tagħna s-Socjeta' tissu id-dawn il-festi b'65%. Kemm hemm minnkom li jafu dan? U minn dawk li jafu kemm hemm minnkom li tapprezzaw dan? Minn qalbi nawgura l-Ġħid it-Tajjeb lill-Vittoriosani Lawrenzjani b'mod partikolari l-Membri u l-Bandisti tas-Socjeta' Mužikali tagħna.

AVVIŻ IMPORTANTI

Bejn nhar it-Tlieta 14 sal-Ġimgħa 24 t'April, 2020 Palazzo Huesca,
sedè tas-Socjeta Mužikali San Lawrenz ser ikun magħluq minħabba
produżżjoni ta' film li ser ikun qed jingibed fil-Belt Vittoriosa.

Grazzi tal-koperazzjoni

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

Mument ta' Riflessjoni

għal żmien ir-Randan

minn Patri Martin Mamo OFM Cap. Kapuċċin

Gheżież hbieb tieghi, wasal ir-Randan, żmien ta' riflessjoni, talb, sawm u ezercizzi spirituali. Mieghu nassoċjaw il-Vižti, is-Sepulkru, il-Vari tal-Ġimha l-Kbira, u l-Ġirja tal-Irxoxt. L-aktar haġa centrali u principali hija bla dubju; il-Persuna Qaddisa u Adorabbi ta' Sidna ta' ĜESU'. Kolloġx jtitlef il-valur tieghu jekk l-imħabba lejn il-Persuna ta' Ĝesu` tkun nieqsa. Dan jghodd mhux biss fir-Randan, imma ghall-hajja nisranija kollha kemm hija. Il-Kristjaneżmu dejjem jirriskja li jsir xi ideoloġija, stil ta' hajja, mentalita', filosofija tajba kemm trid, pero` dejjem fuq livell orrizzontali, ie. kif nghix jiena, li nghix hajja tajba. Pero` l-Kristjaneżmu (li nghix hajja tajba) mhux kolloġx. Ghax int tista' tkun Musulman u tħixx hajja tajba, tista' tkun Buddista u tħixx hajja tajba, tista' tkun Ateu u tħixx hajja tajba, tista' ma tmurx lejn il-knisja u tħixx hajja tajba hafna. Illum għandna nies li ma jersqulekx lejn il-knisja u mbagħad imorrulek il-missjoni, jew jagħmlu atti ta' karita`. Min ma jersaqx lejn il-knisja ma jfissirx li qed jghix hajja moralist hazina. Jista' jkun li anki ahna fil-knisja nirridu ċu l-Kristjaneżmu f'li nghixu hajja tajba, li nagħmlu t-tajjeb u ma nagħmlux il-hazin. Meta nagħmlu hekk il-Kristjaneżmu nirridu ċu ghall-moralieżmu, ie. li nagħmlu t-tajjeb u nevitaw il-hazin. Jekk nagħmlu hekk bhala nsara inkunu tlifna haġa hafna centrali.

Ahna nissejhu nsara propju ghax ġejna mahtufin bl-imħabba ta' Ĝesu` għalina. Kristjaneżmu mingħajr relazzjoni tahraq ta' mħabba passjonalni għal Ĝesu` mhux Kristjaneżmu. Huwa filosofija ta' hajja tajba, kultura ta' hajja tajba, pero` mhux hajja nisranija. Ahna l-insara imsejh biex din l-imħabba lejn Ĝesu` fina trid tħaqbaq. Ha nuża kelma goffa pero` biex niftehemu, ahna lil Ĝesu` irridu inkunu ffissati fi. Mhux kelma eżatta pero` biex niftehemu. San Pawl jghid, ‘ahna mahtufin minn Kristu’. In-nisrani huwa dak li huwa assorbit f’qalbu u f’mohhu minn Ĝesu`. Dak hu n-nisrani. Fra Tumas minn Celano par 115, (dak li kiteb il-hajja ta’ San Frangisk), jiddeskrivi lil San Frangisk, li; ‘*kien dejjem ma’ Ĝesu`, Ĝesu` f’qalbu, Ĝesu` f’fommu, Ĝesu` f’widnejh, Ĝesu` f’għajnejh, Ĝesu` f’idejh, dejjem ġarr lil Ĝesu` f’għismu b’imħabba tal-ġħażeb, u żamm f’qalbu u ffissa ħarstu fuq Kristu Ĝesu` u dan imsallab.*’ Din hija l-meravilja tal-imħabba kbira u centrali ta’ San Frangisk lejn Ĝesu`, li jekk irridu nimxu fuq il-passi tieghu għat-tiġidid tal-knisja, Frangisku jibda minn din l-imħabba lejn Ĝesu` li mbagħad twasslu fl-imħabba lejn il-foqra.

Issa niġu għalina.

Jekk ahna nghidu li nhobbu lil Ĝesu` u nixtiequ u rridu nhobbu lil Ĝesu` irid ikollna dawn it-tliet affarrijiet; 1. **Nisimghu il-Kelma**, 2. **Inżommuha f’qalbna**, 3. **Inwettquha fil-prattika**. Jekk thobb lil Ĝesu` trid tkun aktar għatxan biex taqra l-Bibbja, biex tisma l-Kelma t’Alla, biex titħallek il-Kelma t’Alla, biex jgħallmuk dwar il-Kelma t’Alla. Tkun għatxan biex tisma l-Kelma t’Alla kemm miktuba u kemm mill-esperjenza ta’ kuljum. Trid tistaqsi l-Mulej x’inhu jghidlek illum. F’dawn iċ-ċirkustanzi Alla x’qiegħed jghidli? Ma jistax ikun li thobb lil Ĝesu` u ma tismax lehnu. Irridu inżommu dak li jghidilna f’qalbna.

Xi drabi huwa s-silenzju il-leħen t’Alla. Alla ma jitkellimx biss **bil-kliem**, u ma jitkellimx biss **fis-skiet**, imma jitkellem ukoll **bis-skiet**. Xi drabi is-silenzju t’Alla isir Kelma t’Alla. U tant drabi il-Kelma t’Alla titwielek bis-silenzju t’Alla. Min mhux kapaċi joqghod fis-silenzju t’Alla mhux kapaċi jisma l-Kelma t’Alla. Il-kelma t’Alla titwielek mis-silenzju tieghu. Meta Alla jiskot Alla jitkellem. U għalhekk nies li jħobbu lil Alla, nies li huma mimlija bl-Ispirtu t’Alla, in-nies li huma nnamrat ma’ Ĝesu`, huma nies li jfittxu s-solitudni. Huma n-nies li jixtiequ l-mumenti wahedhom m’Alla. Huma l-qaddisin li jfittxu li jkunu wahedhom fl-ambjent fil-kampanja u fil-bosk, fil-monasteru, f’kappella fis-skiet f’adorazzjoni. Anki qaddisin mizzewġin li minnkejja li ġiħixu fl-istorbju tax-xogħol u tad-dar, jehtieg hafna sagħiċċu għażiex qalbhom tehtieg is-silenzju. **Kemm għandna bzonn inkunu fis-skiet u waħedna m’Alla**. Jekk ahna inhobbu lil Alla u qalbna tixtieq lil Ĝesu` ibda għożż is-skiet fil-hajja tiegħek. Kif jghid Alla permezz tal-profeta Hosea, ‘*lir-ruħ neħodha fid-deżżejt u hemmhekk lil qalbha inkellem*’. Biex lehnu jidhol f’qalbek u jibqa’ għandek hemm bzonn certu skiet. U jekk inti għaddej ‘għass dawn’ jehtieg li tieqaf ftit, imma ieqaf biex tkun **Wahdekk Mieghu**. Mur kwarta kappella u isma lil Alla f’qalbek. Kemm jekk int haddiem u anki jekk int mara tad-dar, ieqaf u idħol fis-skiet mal-Mulej.

Nawguralkom li f’dan iż-żmien tar-Randan, tesperjenzaw lil Ĝesu` fis-skiet ta’ qalbkom.

Kunu mberkin.

Il-Bidu u l-iżvilupp tal-Purċissjoni tal-Passjoni f' Malta

minn Clifford Galea Vella Maslenikov

L-ewwel purċissjoni tal-Ġimħa Mqaddsa saret gewwa r-Rabat, mingħajr dubju ta' xejn bit-thabrik tal-Patrijet Frangiskani magħrufa ahjar bhala ta' Ĝiežu. Dan huwa l-ordni reliġjuż li huwa l-iktar marbut mal-postijiet fejn twieled, ghex u miet Sidna Ĝesu Kristu – l-Art Imqaddsa. Dari kienu magħrufa ghall-prietki tagħhom fuq it-tbatijiet ta' Kristu u dan qanqal hafna interess fl-akbar ġraja ta' imhabba t'Alla lejn il-bniedem. Ir-residenti tal-Imdina li kienu membri tal-Arċiklonfraternitā ta' San Ġużepp u li kienu qrib tal-Gvern tal-Imdina, kienu ġejjin u sejrin bhala messaġġiera tal-gvern għand ir-re ta' Sqallija. Hemm setghu jaraw b'għajnejhom il-purċissjonijiet tal-Ġimħa Mqaddsa f'din il-gżira u impressjonati minn dawn il-manifestazzjonijiet bil-mod bdew idahħluhom gewwa Malta, l-ewwel fir-Rabat tal-Imdina. Ma' dawn wieħed jista' jobsor ukoll li l-Kavallieri halley l-impronta tagħhom fuq dawn il-manifestazzjonijiet reliġjużi. Wara r-Rabat, din il-manifestazzjoni sagra ġiet introdotta fil-Belt Valletta u l-iblet tal-Kottonera segwew l-eżempju f'qasir żmien. Aktar tard bdew jinfirxu f'diversi rhula ta' Malta u Ghawdex, tant li illum insibu 22 lokalità li jorganizzaw din l-attività. Dawn il-purċissjonijiet, mhux mill-bidu tagħhom kieno johorġu bl-istess numru ta' vari li hemm illum. Anzi l-ewwel purċissjonijiet kieno jsiru tard billejl u kieno jsiru biss bli-stawa ta' Kristu mejjet. F'bosta rhula ġo Sqallija għadha tradizzjoni komuni sal-lum li tara purċissjonijiet tal-Ġimħa l-Kbira b'din l-istatwa biss. Lanqas ma kien mill-bidu li fil-purċissjoni kieno jieħdu sehem nies lebsin ta' persunaġgi bibliċi. Fl-antik il-purċissjonijiet kieno sempliċi u devoti ghall-ahhar. Fuq quddiem nett kien ikun hemm raġel idoqq it-tanbur u iehor bil-fifra. Il-hoss tagħhom kien jgharraf lin-nies li l-purċissjoni qiegħda fil-qrib. Il-purċissjonijiet ta' dari kellhom xehta hafna iktar penitenzjali minn dawk tal-lum li žviluppaw iktar fil-forma ta' pageant jew wirja. L-unika purċissjoni li tfakkar il-mudell oriġinali ta' dak li kien isir dari, hija dik li toħroġ mill-Bażilika ta' San Gorg Martri, fir-Rabat, Ghawdex. Din harġet ghall-ewwel darba fis-sena 1809. Wara kull statwa jimxu tfal libsin iż-żimarra u jżommu f'idejhom simboli tal-passjoni. Jippartecipaw ukoll bosta r-ġiel u żgħażagh b'wiċċhom mħammad, filwaqt li jgorru slaleb kbar u jkaxkru ktajjen ma' saqajhom bhala weghħda jew ringrazzjament 'l Alla għal xi grazza li jkunu qalgu. Dari, l-istatwi kieno jimxu tista' tghid wara xulxin bil-partecipanti jałternaw wara kull misteru tat-tbatja. Imbagħad qabel il-vara ta' Kristu msallab magħrufa ahjar bhala l-vara l-kbira, kien ikun hemm bhalma għadha t-tradizzjoni sal-lum, tfal imfarfrin iż-żommu l-bandali tal-ahħar seba' kelmiet ta' Ģesu fuq is-salib. Fl-ahħar nett il-purċissjoni kienet tagħlaq bl-istatwi ta' Kristu mejjet magħruf ahjar bhala l-monument u dik ta' Marija Addolorata. Din kienet bejn wieħed u iehor kif kienet tkun imqassma l-purċissjoni ta' żminijiet ilu. Nafu wkoll li dawn il-purċissjonijiet mhux dejjem kieno jinharġu nhar il-Ġimħa l-Kbira. Pereżempju f'Hadd il-

Palm kienet toħrog il-purċissjoni ta' Hal Qormi filwaqt li dawk tal-Belt u tal-Isla kieno johorġu fil-lejl ta' Hamis ix-Xirk. Min jaf f'dawk iż-żminijiet x'deħra li ssahħrek kien ikun fihom dawk il-purċissjonijiet meta d-dalma tall-lejl kienet tinkiser minn dawk id-dwal inem nm u f'kull kantuniera tal-bradelli tal-vari flimkien mad-dawl tal-fanali li kieno jgorru t-tfal!

Il-purċissjonijiet tar-Rabat u ta' Bormla minn dejjem kieno johorġu fil-jum propriju tagħhom. Però fis-sena 1879 l-Isqof Carmelo Scicluna ordna li l-purċissjonijiet kollha jsiru fil-jum tal-Ġimħa l-Kbira. Fil-Birgu kieno jsiru tliet purċissjonijiet, l-ewwel waħda nhar l-Erbgha tat-Tniebri u li kienet toħroġ mill-Knisja tal-Karmnu. Fiha kieno jieħdu sehem skajvi mħammdin u ohrajn ikkundannati biex jaqdfu fuq l-iġfna tal-Ordni. Dawn kieno jkunu bil-ktajjen u jgorru salib fuq spallejhom. Jista' jkun li minn hawn ħarget id-drawwa ta' nies hafjin bil-ktajjen ma' saqajhom u jgorru salib mexxin wara l-vari tal-Ġimħa l-Kbira b'sens ta' penitenza jew bhala radd ta' hajr għal xi grazza maqluha. Purċissjoni ohra kienet toħroġ nhar Hamis ix-Xirk filwaqt li l-aktar waħda importanti kienet issir f'jum il-Ġimħa l-Kbira u kienet toħroġ mill-Knisja Parrokkjali ta' San Lawrenz. Il-vari jew il-misteri kif kieno magħrufa bl-istess kelma li jirreferu għal-hom fi Sqallija, normalment kieno jkunu jirrappreżentaw il-hames misteri tat-tbatja. Miżjudha magħhom kien ikun hemm ukoll il-Veronika, Kristu mejjet (magħruf bhala l-Monument) u l-Addolorata. F'xi whud mill-parroċċi fejn għadha tinżamm din il-manifestazzjoni żiddu iktar statwi, u ddahħlet il-partecipazzjoni ta' personaggi bibliċi biex jagħmlu minn din l-attività wirja li tħalli kienet timmedita l-akbar ġraja li qatt seħħet, dik tal-fidwa tagħna l-bniedmin. Il-fratellanzi, għaqdiet, jew individwi li jieħdu hsieb dawn il-vari jagħmlu l-hilithom biex iż-żejnuhom bl-ahħar fjuri u aċċessorji biex jghollu l-livell tagħhom. Biex din l-okkażjoni tkun tassew wahda solenni, jieħdu sehem ukoll il-baned tal-lokal li normalment insibuhom quddiem jew wara l-vara l-kbira. Però f'ċirkustanzi fejn jieħdu sehem iż-żewġ baned tal-lokal, wahda tkun iddoqq quddiem l-istatwa tal-Ort u l-ohra quddiem il-vara l-kbira.

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

ISSIR IL-LAQGHA ĢENERALI MISTA

Nhar il-Hadd 16 ta' Frar, 2020 saret il-Laqqha Ģenerali Mista ghall-Membri tal-Kumitat, Bandisti u Membri fejn ġie approvat ir-Rapport Amministrattiv u dak Finanzjarju. Fi tniem il-Laqqha nghatatak tifkira lis-Sur Lawrence V. Farrugia, John Pisani u Oscar Adami bhala rikonoxximent għas-servizz li taw lis-Soċjeta' matul is-snini.

L-IKLA TA' NHAR IS-SIBT 15 TA' FRAR

Nhar is-Sibt 15 ta' Frar, 2020 il-Kummissjoni Attivitajiet Soċjali organizzat Ikla Familjari fis-Sala tal-Kunċerti ta' Palazzo Huesca. F'Sala ppakjata kulhadd hareġ sodisfatt kemm bl-ikel kif ukoll bl-atmosfera li kien hemm f'din is-Sala. L-aktivita li jmiss hija Pasta Night f'Palazzo Huesca nhar is-Sibt 28 ta' Marzu, 2020.

ISSIR IT-TIFKIRA TAL-VITMI TAL-GWERRA

Bħala parti miċ-ċelebrazzjonijiet tal-200 sena Kolleġġjata nhar il-Hamis 16 ta' Jannar saret it-tifikira tal-vitmi tal-Ġwerra li kienu tilfu hajjithom nhar is-16 ta' Jannar, 1941. Wara quddies konċelebrata bis-sehem tal-kapitlu tal-Kolleġġjata, sar korteo bis-sehem tal-Iscouts, l-Għaqdiet u wara cerimonja b'diskors tal-okkażjoni u tqegħid ta' kuruni f'rīglej il-monument.

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

IL-FTUH UFFIČJALI TAL-FESTI BI ĆENTINARJI TAL-KOLLEĞĞJATA

Nhar il-Hadd 2 ta' Frar, 2020 fid-9.15am il-Banda Vittoriosana San Lawrenz daqqet l-ewwel noti tal-Innu Marċ tant popolari ta' Giuseppe Frendo, u fethet b'mod uffiċċjali l-festi bi ċentinarji tal-Kolleġġjata. Il-Banda mbagħad laqghat lill-E.T. il-Kardinal Peter Turkson fil-Belt Vittoriosa, fejn akkumpanjatu flimkien mal-Arcipriet u l-Kapitlu, Sindku, Kunsillieri u personalitajiet ohra distinti sal-Knisja ta' Santa Skolastika minn fejn bdiet il-Quddiesa Pontifikali.

Socjetà Mužikali San Lawrenz - Belt Vittoriosa

PASTA NIGHT

#ilbandatalbirgu

IS-SIBT 28.03.2020
MIT-8:00PM L QUDDIEM F'PALAZZO HUESCA

MENU

Appetizers
*
Soppa
*
4 Tipi t'Għażin
*
Deżerta

12€

Għall-bocking ikkuntattjaw il-Eugenio Pellicano fuq 79617288

Tagħrif mill-Kċina

minn MaryRose Gauci

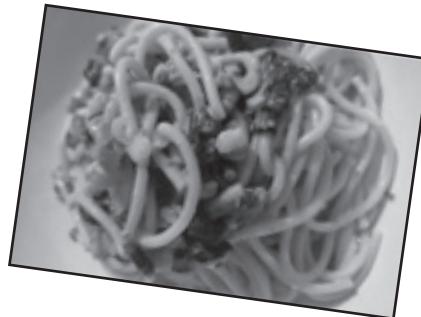

MENU GHALL-FESTI TAL-ĞHID

Għażin bil-ġobon u l-ġewż

Ingredjenti:

400gr għażin tal-gosti tiegħek
50gr butir
125gr ġobon gorgonzola
2 mgharef brandy (jekk trid)
200ml double cream
75gr biċċiet tal-ġewż
Mgħarfa ħabaq frisk imqatta
50gr gobon mahkuk
Melh u bżar

Metodu:

Għalli l-ġhaġin, saffi u warbu. Dewweb il-butir f'taġen kbir fuq nar baxx, żid il-ġobon u hawwad sakemm idub, itfa' l-brandy, jekk tużah, u sajjar għal 30 sekonda, imbgħad żid il-krema u sajjar għal 2 minuti, filwaqt li thawwad. Żid il-ġewż, habaq u nofs il-ġobon mahkuk, imbgħad żid l-ġhaġin. Itfa' ffit melħ u bżar. Erġa' poġġi fuq in-nar, filwaqt li thawwad ta' spiss sakemm jissahan. Qassam l-ġhaġin f'erba' platti, ferrex il-bqija tal-ġobon mahkuk u servi immedjatament bit-tadam u weraq tal-insalata.

Stuffat tal-ħaruf bit-tewm u l-ful

Ingredjenti:

3 mgharef żejt taż-żeppu
1.5 kgs flett tal-ħaruf maqtugh f'biċċiet ta' 5cm
Basla kbira mqattat
6 sinniet tewm kbar
Werqa rand
Kuċċarina paprika
120ml dry sherry
115gr ful frisk jew tal-friza
2 mgharef tursin frisk
Melh u bżar

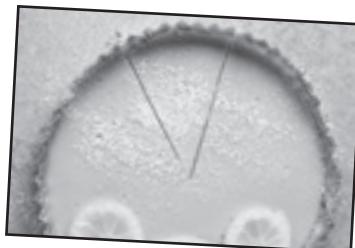
Metodu:

Sahhan 2 mgharef żejt f'kazzola kbira, u qalli l-laham sakemm jiehu kulur deħbi fuq kull naħħa. Warrab fuq platt. Fil-kumplament taż-żejt, qalli l-basal sakemm jirtab. Erġa' poġġi l-laham fit-taġen flimkien mal-basal. Żid it-tewm, ir-rand, il-paprika u x-sherry. Roxx ffit melħ u bżar. Iftaħ it-tahlita tagħli, għattiha u halliha ttekket bil-mod għal sagħtejn sakemm il-laham jirtab. Madwar 10 minuti qabel it-tisjir ikun lest itfa' l-ful. Itfa' t-tursin eż-żarr qabel isservi l-ikel.

Torta tal-Lumi

Ingredjenti:

225gr dqiq
115gr butir
2 mgharef icing sugar
Bajda
Kuċċarina essenza tal-vanilla

Metodu:

Sahhan il-forn 200°C. Ghaddi d-dqiq minn passatur, żid il-butir u haddem it-tahlita sakemm tiġi qisha frak tal-hobż. Żid l-icing sugar, bajda u l-essenza tal-vanilla u mgħarfa ilma kiesah. Haddem l-ġhaġina u iftaħ l-ġħagħina għal turtiera ta' 23cm. Iksi turtiera bl-ġhaġina u fuqha poġġi biċċa foil mimlija bir-ross u sajjar għal 10 minuti fil-forn (bake blind).

Għall-Mili
6 bajdiet imhabba
350gr caster sugar
115gr butir
Qoxra ta' lumija mahkuka
Meraq ta' xi 4 lumijiet
Icing sugar biex iżżejjen

Għall-mili poġġi l-bajd, iz-zokkor u l-butir f'kazzola u saħħanhom fuq nar baxx sakemm iz-zokkor jinhall kollu. Żid il-qoxra tal-lumija u l-meraq u kompli sajjar, filwaqt li thawwad il-hin kollu, sakemm it-tahlita tibda tagħqad. Itfa' t-tahlita fuq l-ġhaġina. Sajjar għal 20 minuta fil-forn sakemm tagħqad. Halli t-torta tiksah u wara itfa' l-icing sugar fil-wiċċ biex iżżejjen.

Antonio Carlos Gomes

jikteb Christopher Pisani - Arkivista

Żmien il-festi ghadda? Ghax ghalkemm għadna fil-bidu tas-sena, diga' ftahna il-festi Biċċentinarji u r-Randan beda wkoll. Dan iwassalna mill-ewwel ghall-Ġimha l-Kbira, l-Għid u xahar wara, l-ewwel erbgha ta' San Lawrenz. U bhal-leħha ta' berqa ... ġie San Lawrenz. U xi nghidu ghall-ftuh tal-festi biċċentinarji? Sbieh u kif suppost. Min kellu jieħu r-risposta, hadha.

Il-kompożitor li jmiss huwa Braziżjan li ffit li xejn sfortunatament jingħata spazju fl-għażiex mužikali tagħna. Meta kont qed naqra l-istorja tal-każin u s-soċċjeta tagħna (fl-2005 il-verżjoni b'tagħrif miġbur minn Lorenzo Zahra u fl-2008 il-verżjoni ta' Anton Attard ghall-okkażjoni tal-125 sena banda), fil-lista mužikali tal-programmi li kienet tagħmel il-banda tagħna minn żmien ghall-ieħor, il-banda tagħna kienet iddoqq frekventament silta bl-isem ta' 'Il Guarany'. Taraha darba, darbejn, tlieta u l-kurzija telghbek. U hekk grali; għelbitni. Dħalt fuq YouTube, fittixha, u minn dakinar, kull tant żmien nerġa' nidhol nisma's-s-buhija ta' din l-overture. Silta b'ċertu saħha mužikali, f'waqtiet finu u f'waqtiet b'eleganza assoluta. L-overture 'Il Guarany', personali hija wahda mill-isbah overtures li qatt inkitbu. U b'ċertu insistenza, nissuġġerixxi li tidħlu tisimghu din l-overture halli tifħmu sew x'qed nghid. Mhux ta' b'xejn li Verdi u Liszt kellhom kliem ta' tifħir fuq Gomes. Verdi kien qal li xi-xogħliljet tiegħu huma espressjoni ta' veru ġenjalista mužikali, filwaqt li Liszt qal li l-mužika tiegħu turi teknika kbira, b'armonija u orkestrazzjoni vera matura. Biex inkunu cari, Gomes ġie fil-perjodu ta' bejn Verdi u Puccini; iżgħar minn Verdi iżda ikbar minn Puccini.

Antonio Carlos Gomes twieled nhar il-11 ta' Lulju 1836 ġewwa Campinas, il-Braziż. Ta' min jghid li dak iż-żmien, il-Braziż kien imperu u kien kompost mill-Braziż u mill-Urugwaj. Missieru kien il-Maestro Manuel Jose Gomes filwaqt li ommu kienet Fabiana Maria Jaguari Cardoso. Gomes kelleħuh, li kien jismu Jose Pedro de Sant'Ana. Dan Jose Pedro kien ukoll direttur mužikali. Infatti, kienu missieru u huu li kkontribwew

fl-interess ta' Gomes lejn il-mužika. Għalkemm wieħed irid isemmli li kien huu Jose Pedro li kien l-iktar iddedikat biex jgħalleml. 'Il quddiem, Jose Pedro serva anke ta' konsulent ta' Gomes fil-karriera artistika tiegħu. Kien Jose Pedro li kkonivinċia lil Gomes biex ikun midħla tal-court tal-Imperatur Dom Pedro II. Dan l-Imperatur Dom Pedro II kien interessa ferm fit-talent, karrieri artistici u fl-intellet tal-poplu tiegħu. Kien hu li ta l-possibilita' lil Gomes biex imur jistudja fil-Konservatorju Mužikali ta' Rio de Janeiro.

Mill-konservatorju ta' Rio de Janeiro, Gomes iggradwa bl-unuri kollha. Ffit wara, beda s-suċċess ghall-Gomes, fejn esegwixxa ghall-ewwel darba l-opra 'A noite do castelo'. Din l-opra indaqqa f'Settembru tal-1861. Sentejn wara, jigifieri fis-sena 1863, Gomes esegwixxa it-tieni optra tiegħu 'Joana de Flanders'. Din kienet suċċess iehor ghall-Gomes, pjuttost iktar mill-ewwel optra. Dawn iż-żewġ opri ikkonvinċew mhux fit il-Imperatur biex jaġhti borża ta' studju lil Gomes biex ikun jista' jmur ikompli l-istudji tiegħu ġewwa l-Italja. Gomes ha l-opportunita' u sena wara, fl-1864, Gomes telaq lejn l-Italja. Huwa mar Milan fejn studja ġewwa l-konservatorju ta' Milan stess. Flimkien miegħu, kien hemm ukoll Lauro Rossi u Alberto Mazzucato, żewġ kompożiutori Taljani magħrufin. Gomes lesta l-kors fi tliet snin flok f'erbgħa, fejn fi tmiem il-kors ingħata t-titlu ta' Maestro Compositore. Fl-1868, Gomes telaq minn Milan u mar Maggianico, fejn hemm spicċa bema villa kbira. Bhala ġar tiegħu kelleħu lil kompożiutor Amilcare Ponchielli u lil-librettista Antonio Ghislanzoni.

Wara l-kors, Gomes xtaq jikteb optra b'tema Braziżjana. Din l-opra inkibet u l-baži tagħha kienet fuq ir-rumanż ta' Jose de Alencar (Braziljan) li jgħi l-isem ta' O Guarani. L-opra 'Il

Guarany' indaqqa għall-ewwel darba ġewwa La Scala f'Mejju tal-1870, b'tema Braziżjana iżda b'ambjent Indjan.

Bla ebda dubju, din l-opra kienet suċċess enormi. Il-kritiċi kollha kellhom kliem ta' tifħir, tant li qabblu lill-kompożiutor Braziżjan mal-aqwa kompożiutor Ewropej, inkluż Verdi u Rossini. Ir-re tal-Italja Vittorio Emmanuel II, ta t-titlu ta' Cavaleiro da Coroa da Italia lil Gomes u fahħru ghall-opra tant sabiha li kien kiteb.

Din l-opra, spiċċat indaqqa f'kull teatru tal-bliet kapitali Ewropej. Fl-istess sena, fuq din il-mewġa ta' successi fl-Italja u fl-Ēwropa, Gomes irritorna lura l-Braziż u hemmhekk, reġa' kelleħ mewġa ta' successi ohra meta ndaqqa f'Rio de Janeiro. Fil-Braziż, l-Imperatur ta t-titlu ta' Comenda da Ordem de Rosa lil Gomes. Lura l-Italja, fis-16 ta' Diċembru tal-1871, Gomes iż-żewwiegħ lil Adelina Peri, pjanista li kien iltaqa' magħha fi żmien il-konservatorju. Minn u iż-żwieġ, il-koppja kellhom hamest itfal, Carlotta Maria, Manuel Jose, Mario, Carlos Andre u Itala Mariana Gomez Vaz de Carvalho. L-ewwel 3 mietu wara ffit. Carlos Andre miet ta' 26 sena, filwaqt li Itala Mariana bagħqet hajja sa wara l-mewt ta' Gomes u kienet hi li kitbet il-bijografija tiegħu.

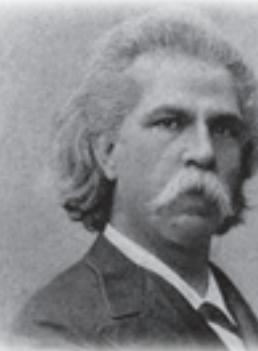
Għal Gomes, wara din il-mewġa ta' suċċessi giet mewġa kemm xejn hazina. Gomes gie akkużat li kelleħ stil Wagnerjan, u dan l-istil ma kienx milqgħu fl-Italja ta' dak iż-żmien. Infatti, fl-1873, Gomes hareġ bl-opra Fosca li ndaqqa għall-ewwel darba ġewwa La Scala. Din l-opra giet imfahħra mill-experti, iżda mmaqdra mill-pubbliku. Dan kien l-istess pubbliku li ffit tax-xhur wara tħidix kemm ghajnej waqt waqt għad-darba. Biex jeħgleb id-diżappunt, Gomes ikkompona optra ohra bl-isem ta' Salvatore Rosa, li din kitiba b'mod iktar sempliċi u b'iktar korijiet. Bhala rizultat ta'

dan il-kambjament, l-opra intlaqt tajjeb hafna. Gomes spiċċa jghid li kiteb 'Il Guarany' lill-Braziljani, Salvatore Rosa lit-Taljani u Fosca lill-experti!

Fl-1876, Gomes żar ghall-ewwel darba l-Amerika ta' fuq ghall-okkażjoni tal-ewwel centinarju mill-Indipendenza tal-Amerika. Għal din l-okkażjoni, l-Imperatur Dom Pedro II ordna lil Gomes jikteb silta orkestrali. Gomes kiteb din is-silta bl-isem ta' 'Il Saluto del Brasile'. Bla dubju, suċċess iehor. Għal darb'ohra, l-opra Fosca reggħet ippruvat tiehu ffit tal-ġieħ. Hekk ġara fi Frar tal-1878 ġewwa La Scala.

Ta' min jghid li f'dan iż-żmien, Gomes kelleħ hajja impenjata sew, u ffit li xejn kien jispicċa dak li kien jibda. Difatti, kelleu diversi opri mibdijin, fosthom The King's Musketeers, Marinella, Ninon de Lenlos u Palma.

Is-sena 1879, kienet sena sfortunata ghall-Gomes. L-ewwel bit-telfa tat-tielet wild tiegħu, u wara bl-argumenti kontinwi ma' martu. Jista jaġhti l-każi li dan kien għaliex Gomes kien il-hin kollu jivvjaġġa 'I hemm u 'I hawn biex jidderieg l-opri tiegħu. B'deċiżjoni biex jitħarrġaw l-affarijiet u anke jbiddlu l-arja, il-koppja telqu minn Milan u marru Genova. Ir-rizultat ta' dan kien li appu ma kinixx mossa tajba u l-koppja spicċaw marru lura Milan ffit tażż-żmien wara. F'din is-sena, Gomes esegwixxa ghall-ewwel darba ukoll ir-raba' optra tiegħu Maria Tudor. L-ewwel darba li ndaqqa kien fjask totali, imma mhux it-tort tiegħu. ġara li, nħolqot ġħira bejn is-soprano li ntħaġżiet u soprano ohra li kien hemm mal-kor peress li hadit ilha postha bhala prima donna. Din tal-ahhar, bghatet lill-bieb kollha tagħha u anke hallset parti mill-udjenza biex jmaqdru waqt l-opra speċjalment lis-soprano. Ffit tażż-żmien wara, din l-opra indaqqa 16-il darba ohra, b'suċċess ikbar mill-ieħor.

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

Fl-1880, Gomes mar lura l-Bražil fejn hemm ġew esegwiti tlieta mill-opri tieghu li l-aktar kellhom suċċess gewwa l-Ewropa. Wara l-jieli ta' suċċessi u tifhir, Gomes ingħata 3 skjavi bhala apprezzament, li dan, min-naha tieghu aċċetthom u helishom mill-ewwel. Meta mar lura l-Italja, kiteb opa għalihom bl-isem ta' 'Lo Schiavo' li ndaqqet żmien wara fl-1889. Gomes kellu diversi impenji mužikali, fosthom mal-kumpanija Editora Ricordi. Inevitabbilment, dawn l-impenji kollha wasslu biex Gomes jissepħa minn ma' martu. Dan gara b'mod legali fl-1885. Bieghu l-villa li kellhom u spicċa jgħix f'appartament diċċenti. Tliet snin wara, fl-1888, Adelina mietet u spicċa hu responsabbi miż-żewġ uliedu. Dan kompli jidu ix-xogħol lil Gomes u kompla jipposponi l-gheluq ta' tliet opri ohra tieghu, *Oldrada, I Bohemi, u Morena*. Kien f'dan iż-żmien li bil-popolarita` li kellu, l-Imperatur tah il-post ta' direttur tal-konservatorju ta' Rio de Janeiro malli jaśal lura l-Bražil. Iżda għara li f-Novembru tal-1889, l-imperu spicċa u l-Bražil ġie repubblika. L-assocċajazzjonijiet li kellu mal-imperu impedewlu milli jiehu dan il-post li finalment ingħata lil mužičista iehor iktar viċċin tar-repubblika.

Fl-1890, Gomes kellu diversi diffikultajiet li wasslu imur joqghod mal-Konti ta' Cavallini. Hemm beda x-xogħol fuq opa profana *O Cantico dos Canticos*. Fl-istess hin, ġie kkummissjonat mil-La Scala biex jikteb melodrama li hu kiteb fi 3 xħur u semmieha *Condor*. Wara, flimkien ma' mužičisti ohra kbar, ingħaqdu flimkien biex jiffurmaw kumitat tas-selezzjoni ghall-mužičisti biex jingħaqdu mal-orkestra ta' La Scala. Dawn

kienu Boito, Catalani, Martucci u Bezzini. L-opra *Condor* indaqqt fi Frar tal-1891 u dderiġieha Mugnone. Interessanti li ntgħażel Mugnone ghaliex Toscanini kien għadu żgħir skont il-kumitat.

Wieħed mill-ulied li kellu kien safha milqut mill-marda qerrieda tat-tuberkolosi. Gomes spicċa jonfoq hafna flus biex jipporja jikkura lil ibnu ġewwa Milan. Fl-1894, il-Gvern bražiljan offrielu 20,000 lira tad-deheb biex jikkomponi l-innu tar-repubblika Bražiljana. Per prinċipju, għalkemm f'sitwazzjoni finanzjarja prekarja, Gomes m'aċċettax dan l-unur ghax hassu li jkun qed jittradixxi lil Imperatur Dom Pedro II. Fl-istess sena, hu dahal f'kompetizzjoni ghall-post ta' direttur tal-Kullegġ Mužikali Rossini. Il-post ma hadux u hadu floku Pietro Mascagni. Fl-1895, mar il-Portugal u hemm eżegwixxa l-opra 'Il Guarany', fejn fi tmiem l-eżekuzzjoni, ingħata l-unur ta' Comenda de Sant'Hiago mill-gvern Portugiz. Fl-istess sena, ingħata l-opportunita' għal-żewġ postijiet ta' direttur, wieħed bhala direttur tal-iskola tal-mužika ġewwa Venezja, u l-ieħor bhala direttur tal-mužika tal-konservatorju ta' Para fil-Bražil. Fl-eta` li issa kellu, u anke ghaxx hassej li ma tantx kien fidallu hajja twila, huwa ghazel li jmur lura pajjiżu.

Lura pajjiżu, Gomes ma tantx dam f'din il-pożizzjoni l-ġdidha li kellu. Dan ghaliex fis-16 ta' Settembru tal-1896, Gomes halla d-dinja warajh u magħha patrimonju ta' mužika rikka. Sfortunatament, il-mužika tieghu fit-tnejn ghadek tismagħha, inkluż l-opri tieghu fit-teatri madwar l-Ewropa. Jista' jkun li ma bagħqetx tindaqq ghax semplicej kien Braziljan u mhux Ewropew. Hasra u hasra kbira!

Wiċċ Imb'wiċċ ma' Jason Saliba minn Paul Micallef

F'din is-sensiela permezz ta' din l-interviżta qed niltaqgħu ma' membri tal-każin li xi darba jew ohra kienu jifurmaw parti mill-kumitat tal-istess soċċjeta'. U din id-darba se niltaqgħu ma' Jason Saliba li għalkemm illum bhal hafna bħalu ma baqax joqghod il-Birgu u llum bil-familja, iżda xorta għad għandu l-Birgu għal qalbu. Jason jista' u għandu jkun ta' ezempju għal haddiehor li għalkemm issa m'ghadu joqghod il-Birgu sfortunatament, anke minhabba ragħunijiet varji, ma baqax juri interessa f'Beltna u f'dak kollu li tirrappreżenta.

Koperazzjoni

Bla tlaqlieq nikteb li kontra xi whud ohra li gieli ġabuha bi kbira u qalghuli qalbi biex nagħmillhom l-interviżta, lil Jason sibtu mall-ewwel dispost li joqghod ghall-interviżta tieghi. Tant, li kkuntattajtu fl-istess ġurnata u mal-ewwel qalli iva u iltqajna id-dar tieghu f'Hal Tarxien fi Triq principali li tiehu minn Bulebel għat-Triq tal-Barrani. Mela għalina...

Twelid u magħmudija

Jason twieled fit-23 ta' Ġunju tas-sena 1972 fl-isptar San Luqa tal-Pieta'. Hu ġie mghammed fil-parroċċa ta' San Lawrenz u l-parrini tieghu kienu nanntu Salvina u n-nannu Ĝanmari. Ismu propja hu Jason Anthony pero` għalkemm ma jafx ghaliex issemma Jason, jaf li ommu kienet devota hafna ta' Sant' Antnin.

Genituri

Missieru hu Frans li kulhadd jafu bhala 'tas-suffarelli' ghax meta dawn kien permessi bil-liġi tħidix kemm kien jahraq fil-marċċijiet. Ommu hi Karmen, xebba Attard li originarjament bħal żewġha hi minn Hal Qormi pero` 36

sena ilu ġew joqghodu l-Birgu.

Għalkemm illum hu pensjonant pero` xogħol Frans kien bhala driver mal-ambaxxata Libjana filwaqt li ommu dejjem kienet mara tad-dar. Għan-nies tal-Birgu din hija koppja helwa hafna, li jafu jifirru u jferrru lil ta' madwarhom. Għandhom karattri simpatiċi u jagħmlu ħbieb malajr speċjalment fl-aktivitajiet soċċjali li jiġu organizzati fil-Birgu speċjalment mis-soċċjeta` tagħna. Forsi bhali l-iktar li jkunu għal qalbhom f'xi ikla fejn l-iklel hu wieħed mill-passatempi favoriti tagħħom! Jason għandu wkoll oħtu Christine li hi sentejn ikbar minnha illum miżżewwga lil Joseph, joqghodu r-Rabat u għandha tifla Mirielle.

It-tfal tal-pjazzetta

Il-familja Saliba kienet tqoġħid fl-area li kienet tisseqjah il-pjazzetta li illum spicċat mibdula (jew meqruda) bir-raquni jew skuża tal-progress. Minhabba l-ghamla tagħha u dak iż-żmien ma kienx hawn karozzi bħal m'hawn illum it-tfal tal-akkwati kien ikollhom ghors jilgħabu hemm u fost il-logħob favorit ta' Jason kien hemm il-karrettuni li kienu jagħmlu huma stess.

Edukazzjoni

Bħala l-ewwel tagħlim hu hadu fil-kindergarten u wara l-iskola primarja tal-gvern tal-Birgu. Wara, hu mar Haż-Żabbar fi skola bhala preparazzjoni għas-seniora. Bhala sekondarja hu mar l-iskola Guże D'Amato tar-Rahal Ģdid u wara l-iskola San Ĝużepp jew kif inhi magħrufa l-MCAST.

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

Fl-iskola hu kien iħobb il-Malti kif ukoll il-Matematika.

Tfulija

Bhal subien ohra Jason beda jattendi l-mużew tas-subien tal-Birgu pero` meta l-familja tieghu, minhabba l-iżvilupp li sar kellhom imoru joqghodu l-area tal-Hawli (fejn għadhom joqghodu l-ġenituri tieghu) hu kompla l-mużew f'Tal-Hawli fejn kien jagħillimhom dak li dak iż-żmien konna nsejhulu l-prefett Frankie Chetcuti.

Wara, meta tfarfar bhal zgħażaq bħalu hu beda jattendi c-ċentru taż-Żgħażaq tal-Birgu, bħal dejjem immexxi minn Dun Lawrenz Bonnici li dak iż-żmien kien fl-aqwa tieghu. Jason anke għamel xi żmien ukoll fil-kumitat. Jiftakar iż-żmien sabih meta kienu jmorru Ghawdex ma' Dun Lawrenz u kieno joqghodu fil-hostel tar-rahal ta' San Lawrenz. Bħala hbieb ta' tfulitu hu semmhieli lil Charles Cricchiola u oħtu Marygrace, Charles Darmanin, Jennifer De Brincat, Neville Busuttil u anke Mario Barbara.

Incident

Meta staqsejt dwar xi annedottu ta' meta kien żgħir, hu irrakkontali li darba meta kien għadu jmur l-iskola ta' Haż-Żabbar hu kien mitluf ipartat il-kupuni tal-futbol (il-calciatori tal-panini) u ma ndunax li waslet il-karrozza tal-linjal. Kif induna ta is-salt biex jilhaqha, il-bieba ingħalqet bih b'kollox bir-rizultat li waqa' għal isfel u konsegwenza ta' dan qala idejh. Jason żied li ghoddha b'wahda għax setgħet ġiet ferm iktar gravi kieku ġie taħt ir-rota u żgur ma kontx qed nagħmillu din l-interviżta!

Hajja Soċjali

Għalkemm kien joqghod f'Tal-Hawli, Jason xorta kelliha hajja soċjali attiva tant li kien abbi pero` fil-kappella tal-Qalb ta' Ĝesu` u jghin fil-quddies fl-iskola De La Salle dejjem ma' Dun Lawrenz Bonnici li kien jieħu hsieb il-htigġijet pastorali tal-area Tal-Hawli.

Ġimgħa l-Kbira u Irxoxt

Fil-purċiżjoni tal-Ġimgħa l-Kbira tagħna Jason refa` fil-vari kolha barra fil-Vara l-Kbira, fid-Duluri u fl-Ort u anke gieli libes tal-persona ġġi Ĝona (libsa li anke gieli lbistha jien). Illum hu qed jerfa` fil-purċiżjonijiet ta' Rahal Ġdid jew tal-Isla. Anke l-Irxoxt gieli tah xi girja meta kien jieħu hsiebu Lorry Ciantar.

Fuq il-palk

Fiż-żmien kien ha sehem fir-rock opera Jesus Christ Superstar li kellha direzzjoni ta' hija Horace u kelli l-parti ta' suldat. Gieli wkoll ha sehem fid-drammi tal-passjoni u darba qghad bhala l-appostlu Ģakbu u anke Barabba. Anke gieli ha sehem fi drammi barra mill-Birgu bhal f'Bormla u l-Isla fejn ha sehem bhala suldat jew parti mill-folla.

Karnival

Jason ihobb ukoll il-karnival u kien jilbes kostum u jiżżeen meta fiż-żmien il-każin tal-Banda tagħna kien għamel karru.

Futbol

Għalkemm Jason ma kompliex jilghab il-futbol, qabab il-linjal tar-refereeing. Fil-fatt hu għamel iktar minn 7 snin, mill-eta' ta' 28 sa 35 sena, bhala referee tal-MFA u kien jirrefja (jew linesmen) fil-logħbiet tat-tielet diviżjoni, MAFA, IASC, minors ecc'.

Festa ta' San Lawrenz

Ma jistax jonqos li Jason ihobb hafna l-festa ta' San Lawrenz u anke għamel sena fil-kumitat fil-bidu ta' dan is-seklu meta

kien hemm it-taqlib tal-banda gdida fi żmien l-Arcipri Fr Stefan Bonanno u wara Dun Joe Caruana. Għal sitt snin hu kelli l-inkarigu impenjattiv li jieħu hsieb l-istatwa ta' San Lawrenz jagħti d-dawl lill-ghomja fil-marċ tal-Antivigilja. Wara, dan l-inkarigu hadu missieru Frans u f'dawn l-ahhar snin Charles Attard magħruf bħal 'il-farfett'. Għar-rekord tajeb nikteb lis-sena l-ohra dan l-inkarigu temporanġament waqq' fuqi wara li l-farfett kelliha inciż-żgħix f'saqajh (u mhux fi ġwieħajh!).

Illum Jason xorta xi drabi jmur jghin lil Karmenu s-sagristan fl-armar u l-iktar fiż-żarmar tal-parroċċa tagħna fil-jiem bieżla tal-festa.

Każin tal-Banda

Jason għamel madwar 5 snin jifforma parti mill-kumitat tas-Socjetà tagħna fis-snin ta' bejn l-1989 u 1994 wara li hajru, Alla jaħfiru, John Powell. Jason kien qis u kuratur tal-każin u fost ix-xogħol tieghu kien li jieħu hsieb itella' u jniżżeen il-bnadar. Fost il-membri li kien hemm dak iż-żmien kien hemm Simon Farrugia, Freddie Micallef, Lorenzo Zahra, Twanny Gauci, Lorry Farrugia u ohrajn.

Xogħol

Bħala l-ewwel xogħol tieghu Jason kien salesman ma' kumpanija taż-żrabben, wara għamel sentejn ma' hanut tal-hwejjeg f'Bormla u wara mexa fuq ix-xewqa li minn dejjem kelli u għamel karriera ta' 25 sena fl-armata bhala bombardier. Illum Jason hu irtirat pero` jahdem bhala ufficjal tas-sigurta` ma' dar tal-anzjani iż-Żejtun.

'Jason's better half'

Jason iltaqqa' ma' dik li kellha tkun martu Maria Dolores jew kif jgħajnejha Doreen propju f'lejlet il-festa ta' Santa Marija fl-Imqabba. Doreen, xebba Gatt hi minn Bormla u huma żżewwġu fit-28 ta'Meju tas-sena 1995 fil-Bażilika ta' Marija Bambina l-Isla.

Għall-ewwel marru joqghodu f'Joiners Flats, fi Triq Kardinal il-Birgu, wara għamlu sena joqghodu Haż-Żabbar mal-kunċċata u issa ilhom iktar minn 25 sena joqghodu fejn joqghodu llum Bulebel f'dar jisimha Dovescourt.

Tfal

Minn dan iż-żwieg Jason u Doreen kellhom żewgt itfal, Mattea li illum għandha 17-il sena u taħdem bhala sales girl u Gabriel ta' 16-il sena li bħalissa qiegħed jitħallek l-ewfonu fil-każin tagħna.

Passatempi

Jason ihobb hafna jara l-futbol fuq it-TV speċjalment it-tim favorit tieghu il-Juventus, għalkemm għalissa qatt ma kelli x-xorti li jarahom jilgħabu barra minn Malta hliet meta gew Malta u lagħbu kontra it-tim ta' Valletta City. Jason (kif għandu jkun) ihobb johrog mal-familja fejn imoru għall-arrja bħal picnics f'Ta' Qali, imoru l-baħar u naturalment bhali, jarmaw mejda tal-qubbajd u jmorru l-festi.

Hu jhobb hafna jara t-televiżjoni speċjalment dak Malti u (minbarra il-programmi tiegħi!!) l-iktar li jhobb huwa d-drama u t-teledrammi bil-Malti. Semmieli wkoll li jhobb iqatta' hin fuq il-facebook. Surprise! Surprise!

Safar

Bħala safar Jason żar hafna postijiet fosthom l-Ingilterra kif ukoll mar erba' cruises fejn żar postijiet bħal Kroazja, Montenegro u postijiet ta' madwar. Meta staqsejt dwar liema postijiet jixtieq iż-żur hu semma s-Slovenja, Dubai, Tajlandja, l-Filippini u l-Awstrija.

Il-Favoriti

Socjetà Mužikali San Lawrenz

Belt Vittoriosa

Komplejt nistaqsih biex inkun naf lil Jason ahjar u qalli li l-ikel favorit tieghu hu spaghetti bil-hut u bl-affarijiet tal-bahar. Bhala mužika hu naturalment iħobb il-marċi kif ukoll il-marċi funebri u bhala kanzunetta favorita hu ghazel lil ‘Sweet Caroline’. Bhala l-film favorit tieghu hu semmieli it-‘Titanic’.

Opinjonijiet

Bhas-soltu biex nagħlaq jien staqsejt l-opinjoni tiegħu dwar tliet suġġetti li jinteressawna.

Il-Festa; Dwar il-festa tagħna Jason wegibni ‘Hija festa kbira fejn jaġħtu sehemhom hafna dilettanti u l-iktar li nhobb huma il-marċijiet’.

Il-Kazin; Jason dwar il-każin ‘Għandna każin sabih hafna b’kumitat jahdem hafna pero` għandu jsir xi haġa dwar il-bar ghax m’ghadux jibged lid-dilettanti bhal ma’ kien jiġi fil-passat’.

Il-Birgu; Dwar il-Birgu Jason kellu dan xi jgħid ‘Il-Birgu hu sabih hafna u jien inħobbu hafna fejn għandna kunsill jahdem bis-serjeta` speċjalment is-Sindku. Pero` nappallalu biex lilna in-nies tal-Birgu li m’għadniex noqghodu hemm ikollna fejn insibu nipparkjaw u mhux naqilghu xi cittazzjoni minn xi warden. Ukoll għandha titrāngā it-triq li mit-Toqba tagħti għall-Kalkara ghax qiegħda fi stat hażin hafna, kif ukoll jitneħħew xi caravans li hemm li qed jieħdu il-postijiet tal-parking’.

Għeluq

B’dawk il-kummenti jien sellimtlu u ma nistax ma nammirax lil Jason kemm bhala raġel tal-familja eżemplari kif ukoll li għalkemm m’ghadux joqghod il-Birgu, xorta baqa’ jżomm sew lil Beltu f’qalbu. Dan billi Jason ma jitlifx okkażjoni wahda li fejn hemm bżonn jaġħti daqqa t’id u li ma jieħux sehem f’xi attivita` speċjalment bit-timbru Lawrenzjan, li ahna lkoll għandna għal qalbna.

ATTIVITA` GHAX-XHUR TA’ MARZU - APRIL 2020

Is-Sibt 7 ta’ Marzu

It-Tnejn 9 ta’ Marzu

Is-Sibt 14 ta’ Marzu

Il-Hadd 15 ta’ Marzu

It-Tnejn 16 ta’ Marzu

Il-Hamis 19 ta’ Marzu

Is-Sibt 21 ta’ Marzu

L-Erbgħa 25 ta’ Marzu

Is-Sibt 28 ta’ Marzu

It-Tlieta 31 ta’ Marzu

L-Erbgħa 1 t’April

Il-Hamis 2 t’April

Il-Ġimħa 3 t’April

Is-Sibt 4 t’April

Il-Hadd 5 t’April

L-Erbgħa 8 t’April

Il-Ġimħa 10 t’April

Is-Sibt 11 t’April

Il-Hadd 12 t’April

Mit-Tlieta 14 t’April

sal-Ġimħa 24 t’April

Il-Hadd 19 t’April

It-Tlieta 28 t’April

Il-Hamis 30 t’April

Fid-9.30am Kunċert ghall-Programm ta’ Hadd il-Palm

Fis-6.30pm Laqgħa tal-Kummissjoni Banda

Fid-9.30am Kunċert ghall-Programm ta’ Hadd il-Palm

Fl-10.00am Laqgħa tal-Kummissjoni Attivitajiet Soċjali

Fis-6.30pm Laqgħa tal-Kumitat Ċentrali

Festa Pubblika – San Ĝużepp

Fid-9.30am Kunċert ghall-Programm ta’ Hadd il-Palm

Fis-7.00pm Laqgħa tal-Kummissjoni Statut

Fid-9.30am Kunċert ghall-Programm ta’ Hadd il-Palm

Fit-8.00am Pasta Night ġewwa Palazzo Huesca

Festa Nazzjonali – Jum il-Helsien

Fis-6.30pm Laqgħa tal-Kumitat Ċentrali

Ftuh tal-Wirja Ġetsemani

Tifkira tad-Duluri ta’ Ommna Marija Santissima

Fid-9.30am Kunċert ghall-Programm ta’ Hadd il-Palm

Fil-11.00am Kunċert ghall-Programm Funebri tal-Ġimħa l-Kbira

Fit-8.00pm Sehem ta’ whud mill-bandisti tal-post

fil-Programm ‘In Cruce Vita’ mtella’ mis-Soc. Fil. Naz. La Valette fi Pjazza Teatru Rjal, il-Belt Valletta

Fl-10.30am Programm Mužikali ta’ Hadd il-Palm

Daqq ta’ Fanfarra fil-Purċijsjoni s-Sewda mill-Banda Vittoriosana

San Lawrenz

Tifkira tal-Mewt u l-Passjoni ta’ Sidna Ĝesu` Kristu

Fil-5.30pm il-Banda Vittoriosana San Lawrenz tibda programm ta’

Marċi Funebri u wara takkumpanja lill-purċijsjoni

Buffet fil-Każin wara l-funzjoni ta’ Sibt il-Għid

L-Għid il-Kbir

Fl-10.15am il-Banda Vittoriosana San Lawrenz takkumpanja lill-istatwa ta’

Kristu Rxoxt permezz ta’ daqq ta’ Marċi Brijuži u Valzi

Għeluq tal-Każin minhabba l-ġbid tal-produzzjoni fil-Pjazza ewlenija ta’ Beltna

Hargħa għal Ghawdex mtella’ mill-Kummissjoni Attivitajiet Soċjali

Fis-6.30pm Laqgħa tal-Kumitat Ċentrali

Fis-6.30pm Laqgħa tal-Kummissjoni Banda

hsbc.com.mt

2380 2380

HSBC

Approuvé par la Banque HSBC Bank Malta p.l.c., 116, Triq i-Arċisqof, Valletta VLT1444

MIFSUD GARAGE LTD.

IRONMONGERY

Għal dak kollu li wieħed ikollu bżonn għad-dar

56, LA VALLETTE STREET, VITTORIOSA

Tel: 2180 7535

BUILDING CONTRACTERS, PLANT FOR HIRE

Cranes

Bobcats

Tower ladders

Mini skips

Concrete mixer with High up

356 99499623

paul.ciliabros@gmail.com

PAUL CILIA

BOV PERSONAL LOANS
**THE CHOICE
IS ALWAYS YOURS**

All loans are subject to normal bank lending criteria and final approval from the Bank. The term of the loan must not go beyond retirement age.

More information is available from www.bov.com or contact 2131 2020.

Issued by Bank of Valletta p.l.c., 16, Triq San Zawwarja, il-Belt Valletta VLT1130
Bank of Valletta p.l.c. is a public limited company regulated by the
MFSA and is licensed to carry out the business of banking in terms of
the Banking Act (Cap. 371) of the Laws of Malta.

Breakaway Travel

Blacktown

George Vella
Managing Director

94 Cnr Main & Campbell Street
BLACKTOWN NSW 2148
PO Box 27, BLACKTOWN NSW 2148

Tel: 02 9622 7799
Fax: 02 9671 6706
Mobile: 0408 079 246
Email: gvella@breakawaytravel.com.au

*Proud to be associated with the Committee
of the St Lawrence Band Club, Vittoriosa, Malta*

